T085 TKL 3 (47) Luận Đại Trí Độ-Phẩm 71-Đạo Thọ

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 85

LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ
QUYEÅN 85
GIAÛI THÍCH PHAÅM BAÛY MÖÔI MOÁT: ÑAÏO THOÏ

KINH: Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Baùt-nhaõ Ba- la-maät aáy raát saâu, caùc Boà-taùt khoâng thaáy coù chuùng sinh, maø vì chuùng sinh neân caàu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, vieäc aáy raát khoù. Thí nhö ngöôøi muoán troàng caây giöõa hö khoâng. Baïch ñöùc Theá Toân! Boà-taùt cuõng nhö vaäy. Vì chuùng sinh neân caàu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, maø chuùng sinh cuõng khoâng theå coù ñöôïc. Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Ñuùng vaäy, ñuùng vaäy! Vieäc laøm cuûa caùc Boà-taùt raát khoù. Vì chuùng sinh maø caàu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, ñoä chuùng sinh ñieân ñaûo chaáp ngaõ. Thí nhö ngöôøi troàng caây khoâng bieát goác, caønh, nhaùnh, laù, hoa, quaû cuûa caây seõ theá naøo, maø öa saên soùc, töôùi taåm, daàn daàn caây lôùn, hoa, laù, quaû thaønh töïu ñeàu duøng ñöôïc. Nhö vaäy, caùc Boà- taùt vì chuùng sinh neân caàu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, daàn daàn haønh saùu Ba-la-maät, ñöôïc trí Nhaát thieát chuûng, thaønh caây Phaät, duøng laù, hoa, quaû laøm lôïi ích chuùng sinh. Naøy Tu-boà-ñeà! Theá naøo laø duøng laù lôïi ích chuùng sinh? Laø nhaân nôi Boà-taùt maø ñöôïc lìa ba aùc ñaïo, aáy laø laù lôïi ích chuùng sinh. Theá naøo laø hoa lôïi ích chuùng sinh? Laø nhaân nôi Boà-taùt ñöôïc sinh doøng Saùt ñeá lôïi, sinh doøng Baø-la-moân, ñaïi gia cö só, choã boán thieân vöông, cho ñeán Phi-höõu-töôûng Phi-voâ-töôûng xöù, voâ töôûng, aáy laø hoa lôïi ích chuùng sinh. Theá naøo laø quaû lôïi ích chuùng sinh? AÁy laø nhaân Boà-taùt ñöôïc trí Nhaát thieát chuûng, laøm cho chuùng sinh ñöôïc quaû Tu-ñaø-hoaøn, quaû Tö ñaø hoaøm, quaû A-na-haøm, quaû A-la-haùn, ñaïo Bích-chi Phaät vaø Phaät ñaïo; chuùng sinh aáy daàn daàn duøng phaùp ba thöøa thuû chöùng Voâ dö Nieát-baøn; aáy laø quaû lôïi ích chuùng sinh. Boà-taùt aáy khoâng thaáy coù chuùng sinh thaät maø ñoä chuùng

sinh, khieán xa lìa ñieân ñaûo chaáp ngaõ, nghó raèng: Trong heát thaûy phaùp khoâng coù chuùng sinh. Ta vì chuùng sinh, caàu trí Nhaát thieát chuûng, maø chuùng sinh aáy thaät khoâng theå coù ñöôïc. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Neân bieát Boà-taùt aáy nhö Phaät. Vì sao? Vì nhaân Boà-taùt aáy maø döùt heát thaûy gioáng ñòa nguïc, suùc sinh, ngaï quyû döùt; döùt heát caùc naïn, döùt con ñöôøng ngheøo cuøng haï tieän; döùt heát coõi Saéc, coõi Voâ saéc. Phaät daïy: Ñuùng vaäy, ñuùng vaäy! Tu-boà-ñeà! Neân bieát Boà-taùt aáy nhö Phaät. Neáu Boà-taùt khoâng phaùt taâm caàu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc thì theá gian khoâng coù Phaät quaù khöù, vò lai, hieän taïi, cuõng khoâng coù Bích-chi Phaät, A-la-haùn, A-na-haøm, Tö-ñaø-haøm, Tu-ñaø-hoaøn; ba ñöôøng aùc vaø ba coõi cuõng khoâng coù khi naøo döùt. Naøy Tu-boà-ñeà! OÂng noùi Boà-taùt aáy nhö Phaät? Ñuùng nhö vaäy! Neân bieát Boà-taùt aáy thaät nhö Phaät. Vì sao? Vì Nhö neân noùi laø Nhö Lai, vì Nhö neân noùi laø Bích-chi Phaät, A-la-haùn, heát thaûy Hieàn Thaùnh, vì Nhö neân noùi saéc cho ñeán thöùc, vì Nhö neân noùi heát thaûy phaùp, cho ñeán tính höõu vi, tính voâ vi. Caùc Nhö aáy nhö thaät khoâng khaùc, vì theá neân goïi laø Nhö. Boà-taùt hoïc Nhö aáy ñöôïc trí Nhaát thieát chuûng, ñöôïc goïi laø Nhö Lai. Vì nhaân duyeân aáy neân noùi Boà-taùt nhö Phaät, vì töôùng “Nhö” vaäy. Nhö vaäy, Boà-taùt neân hoïc Nhö Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Boà-taùt hoïc Nhö Baùt-nhaõ Ba-la-maät thì hoïc ñöôïc heát thaûy phaùp Nhö; hoïc heát thaûy phaùp Nhö thì ñöôïc ñaày ñuû heát thaûy phaùp Nhö; ñaày ñuû heát thaûy phaùp Nhö roài, ñoái vôùi heát thaûy phaùp Nhö ñöôïc töï taïi; ñoái vôùi heát thaûy phaùp Nhö ñöôïc töï taïi roài, kheùo bieát caên cô cuûa chuùng sinh; kheùo bieát caên cô cuûa chuùng sinh roài, bieát chuùng sinh coù caên ñaày ñuû, bieát chuùng sinh coù nghieäp nhaân duyeân; bieát chuùng sinh coù nghieäp nhaân duyeân roài ñöôïc ñaày ñuû nguyeän trí; ñaày ñuû nguyeän trí roài ñöôïc thanh tònh trí tueä ba ñôøi; thanh tònh trí tueä ba ñôøi roài lôïi ích heát thaûy chuùng sinh; lôïi ích heát thaûy chuùng sinh roài nghieâm tònh coõi Phaät; nghieâm tònh coõi Phaät roài ñöôïc trí Nhaát thieát chuûng; ñöôïc trí Nhaát thieát chuûng roài chuyeån phaùp luaân; chuyeån phaùp luaân roài, an laäp chuùng sinh nôi ba thöøa, khieán vaøo Voâ dö Nieát-baøn. Nhö vaäy, Boà-taùt muoán ñöôïc heát thaûy coâng ñöùc lôïi mình, lôïi ngöôøi, neân phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Caùc Boà-taùt haønh ñöôïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät saâu xa ñuùng nhö kinh noùi, thì heát thaûy theá gian ngöôøi, trôøi, A-tu-la haõy neân kính leã. Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Ñuùng vaäy, ñuùng vaäy. Boà-taùt aáy haønh ñöôïc Baùt- nhaõ nhö kinh noùi, thì heát thaûy theá gian ngöôøi, trôøi, A-tu-la haõy neân kính leã.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 85 488

Baïch ñöùc Theá Toân! Boà-taùt môùi phaùt taâm vì chuùng sinh neân caàu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, ñöôïc bao nhieâu phöôùc ñöùc? Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Neáu chuùng sinh trong moät ngaøn theá giôùi ñeàu phaùt taâm caàu Thanh-vaên, Bích-chi Phaät, yù oâng nghó sao, phöôùc aáy nhieàu chaêng? Tu-boà-ñeà thöa: Raát nhieàu, voâ löôïng. Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Phöôùc aáy khoâng baèng Boà-taùt môùi phaùt taâm traêm laàn, ngaøn laàn, ngaøn vaïn öùc laàn cho ñeán

toaùn soá thí duï khoâng theå saùnh kòp. Vì sao? Vì ngöôøi phaùt taâm caàu Thanh-vaên, Bích-chi Phaät ñeàu nhaân nôi Boà-taùt maø ra, chöù Boà-taùt troïn khoâng nhaân nôi Thanh-vaên, Bích-chi Phaät maø ra. Chuùng sinh trong hai ngaøn theá giôùi, theá giôùi ñaïi thieân ba ngaøn cuõng nhö vaäy. Gaùc qua vieäc haøng Thanh-vaên, Bích-chi Phaät trong theá giôùi ñaïi thieân ba ngaøn, neáu chuùng sinh trong theá giôùi ñaïi thieân ba ngaøn ñeàu truù ñòa vò Caøn tueä, phöôùc aáy nhieàu chaêng? Tu-boà-ñeà thöa: Raát nhieàu, voâ löôïng. Phaät daïy: Chaúng baèng Boà-taùt môùi phaùt taâm traêm laàn, ngaøn laàn, ngaøn vaïn öùc laàn cho ñeán toaùn soá thí duï khoâng theå saùnh kòp. Gaùc qua vieäc chuùng sinh truù ñòa vò Caøn tueä, neáu chuùng sinh trong theá giôùi ñaïi thieân ba ngaøn ñeàu truù ôû Tính ñòa, Baùt nhaân ñòa, Kieán ñòa, Baï ñòa, Ly duïc ñòa, Dó bieän ñòa, Bích-chi Phaät ñòa, heát thaûy phöôùc ñöùc aáy muoán saùnh vôùi Boà-taùt môùi phaùt taâm gaáp traêm, thì duø gaáp ngaøn, ngaøn öùc vaïn laàn cho ñeán toaùn soá thí duï cuõng khoâng theå saùnh kòp. Naøy Tu-boà-ñeà! Neáu Boà-taùt môùi phaùt taâm trong theá giôùi ñaïi thieân ba ngaøn khoâng baèng Boà-taùt vaøo phaùp vò gaáp traêm, ngaøn, vaïn, ngaøn öùc vaïn laàn cho ñeán toaùn soá thí duï khoâng theå saùnh kòp. Neáu Boà-taùt vaøo Phaùp vò trong theá giôùi ñaïi thieân ba ngaøn khoâng baèng Boà-taùt höôùng ñeán Phaät ñaïo gaáp traêm, ngaøn, vaïn, ngaøn öùc vaïn laàn cho ñeán toaùn soá thí duï khoâng theå saùnh kòp. Neáu Boà-taùt höôùng ñeán Phaät ñaïo trong theá giôùi ñaïi thieân ba ngaøn khoâng baèng coâng ñöùc cuûa Phaät gaáp traêm, ngaøn, vaïn, ngaøn öùc vaïn laàn cho ñeán toaùn soá thí duï khoâng theå saùnh kòp. Tu-boà-ñeà baïch Phaät: Baïch ñöùc Theá Toân! Boà-taùt môùi phaùt taâm neân nieäm ñeán phaùp naøo? Phaät daïy: Neân nieäm trí Nhaát thieát chuûng. Tu-boà-ñeà thöa: Theá naøo laø trí Nhaát thieát chuûng? Trí Nhaát thieát chuûng duyeân theá naøo, taêng thöôïng theá naøo, haønh theá naøo, töôùng theá naøo? Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Trí Nhaát thieát chuûng khoâng coù gì cuûa chính noù; khoâng nieäm, khoâng sinh, khoâng chæ baøy, Tu-boà-ñeà hoûi: Trí Nhaát thieát chuûng duyeân theá naøo, taêng thöôïng theá naøo, haønh theá naøo, töôùng theá naøo? Naøy Tu-boà-ñeà! Trí Nhaát thieát chuûng khoâng coù phaùp duyeân; nieäm laø taêng

thöôïng, tòch dieät laø haønh, voâ töôùng laø töôùng; aáy goïi laø duyeân, taêng thöôïng, haønh, töôùng cuûa trí Nhaát thieát chuûng. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Chæ trí Nhaát thieát chuûng khoâng coù phaùp, hay saéc, thoï, töôûng, haønh, thöùc cuõng khoâng coù phaùp; phaùp trong ngoaøi cuõng khoâng coù phaùp; boán thieàn, boán taâm voâ löôïng, boán ñònh voâ saéc, boán nieäm xöù, boán chaùnh caàn, boán nhö yù tuùc, naêm caên, naêm löïc, baûy giaùc phaàn, taùm phaàn thaùnh ñaïo, tam-muoäi Khoâng, tam- muoäi Voâ töôùng, tam-muoäi Voâ taùc, taùm boäi xaû, ñònh chín thöù lôùp, möôøi löïc cuûa Phaät, boán ñieàu khoâng sôï, boán trí khoâng ngaïi, möôøi taùm phaùp khoâng chung, ñaïi töø ñaïi bi, ñaïi hyû ñaïi xaû, thaàn thoâng ñaàu, thaàn thoâng thöù hai, thöù ba, thöù tö, thöù naêm, thöù saùu; töôùng höõu vi, töôùng voâ vi v.v... cuõng laø khoâng coù phaùp chaêng? Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Saéc cuõng khoâng coù phaùp, cho ñeán töôùng höõu vi, töôùng voâ vi

cuõng khoâng coù phaùp. Tu-boà-ñeà thöa: Baïch ñöùc Theá Toân! Vì nhaân duyeân gì maø trí Nhaát thieát chuûng khoâng coù phaùp, saéc khoâng coù phaùp, cho ñeán töôùng höõu vi, töôùng voâ vi cuõng khoâng coù phaùp? Phaät daïy: Trí Nhaát thieát chuûng töï tính Khoâng coù, neáu phaùp töï tính Khoâng coù, aáy goïi laø khoâng coù phaùp. Saéc cho ñeán töôùng höõu vi, töôùng voâ vi cuõng nhö vaäy. Baïch ñöùc Theá Toân! Vì nhaân duyeân gì maø caùc phaùp töï tính Khoâng coù? Phaät daïy: Trong caùc phaùp nhaân duyeân hoøa hôïp sinh, khoâng coù töï tính. Neáu khoâng coù töï tính, aáy laø khoâng coù phaùp. Vì vaäy, Boà-taùt neân bieát heát thaûy phaùp khoâng coù tính. Vì sao? Vì heát thaûy tính phaùp khoâng, neân bieát heát thaûy phaùp khoâng coù tính. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Neáu heát thaûy phaùp khoâng coù tính, thì Boà-taùt môùi phaùt taâm duøng söùc phöông tieän gì coù theå tu Thí Ba-la-maät, nghieâm tònh coõi Phaät, thaønh töïu tueä giaùc cho chuùng sinh, coù theå tu Giôùi Ba-la-maät cho ñeán Baùt-nhaõ Ba-la-maät, tu Sô thieàn cho ñeán Töù thieàn, tu taâm töø cho ñeán taâm xaû, tu ñònh Khoâng xöù cho ñeán ñònh Phi-höõu-töôûng Phi voâ töôûng xöù, tu ngoaïi khoâng cho ñeán voâ phaùp höõu phaùp khoâng, tu boán nieäm xöù cho ñeán taùm phaàn Thaùnh ñaïo, tu tam-muoäi Khoâng, tam-muoäi Voâ töôùng, tam-muoäi Voâ taùc, taùm boäi xaû, ñònh chín thöù lôùp, möôøi löïc cuûa Phaät, boán ñieàu khoâng sôï, boán trí khoâng ngaïi, möôøi taùm phaùp khoâng chung, ñaïi töø ñaïi bi, trí Nhaát thieát chuûng, nghieâm tònh coõi Phaät, thaønh töïu tueä giaùc cho chuùng sinh? Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Boà-taùt coù theå hoïc caùc phaùp khoâng coù töï tính,

cuõng coù theå nghieâm tònh coõi Phaät, thaønh töïu tueä giaùc cho chuùng sinh. Bieát theá giôùi vaø chuùng sinh khoâng coù töï tính, töùc laø söùc phöông tieän. Naøy Tu-boà-ñeà! Boà-taùt tu Thí Ba-la-maät, aáy laø tu hoïc Phaät ñaïo; tu Giôùi Ba-la- maät, aáy laø tu hoïc Phaät ñaïo, cho ñeán tu trí Nhaát thieát chuûng, aáy laø tu hoïc Phaät ñaïo; cuõng bieát Phaät ñaïo khoâng coù töï tính. Boà-taùt aáy tu saùu Ba-la- maät, aáy laø tu hoïc Phaät ñaïo cho ñeán khi chöa thaønh töïu möôøi löïc cuûa Phaät, boán ñieàu khoâng sôï, boán trí khoâng ngaïi, möôøi taùm phaùp khoâng chung, ñaïi töø ñaïi bi, trí Nhaát thieát chuûng, thì aáy laø tu hoïc Phaät ñaïo. Ñaày ñuû ñöôïc nhaân duyeân veà Phaät ñaïo roài, duøng moät nieäm töông öng vôùi tueä ñöôïc trí Nhaát thieát chuûng. Baáy giôø heát thaûy phieàn naõo taäp khí vónh vieãn ñöùt saïch, khoâng sinh laïi nöõa. Khi aáy duøng maét Phaät xem thaáy ñaïi thieân ba ngaøn theá giôùi phaùp voâ coøn khoâng theå coù ñöôïc, huoáng gì höõu phaùp, nhö vaäy, Boà-taùt neân haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät töï tính Khoâng voâ. Naøy Tu-boà-ñeà! AÁy goïi laø söùc phöông tieän cuûa Boà-taùt. Voâ phaùp coøn khoâng theå coù ñöôïc, huoáng gì höõu phaùp, Boà-taùt aáy trong khi boá thí, boá thí voâ phaùp coøn khoâng bieát, huoáng gì laø höõu phaùp. Ngöôøi thoï thí vaø taâm Boà-taùt, voâ phaùp coøn khoâng bieát, huoáng gì laø höõu phaùp, cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng, ngöôøi ñöôïc thí, phaùp ñöôïc, choã ñöôïc laø voâ phaùp coøn khoâng bieát, huoáng gì laø höõu phaùp. Vì sao? Vì baûn tính cuûa heát thaûy phaùp laø nhö vaäy, chaúng phaûi Phaät laøm, chaúng phaûi Thanh-vaên, Bích-chi Phaät laøm, cuõng chaúng phaûi

ngöôøi khaùc laøm, vì heát thaûy phaùp khoâng coù ngöôøi laøm. Baïch ñöùc Theá Toân! Caùc phaùp, tính caùc phaùp xa lìa chaêng? Phaät daïy: Ñuùng vaäy, ñuùng vaäy! Caùc phaùp, tính caùc phaùp xa lìa. Baïch ñöùc Theá Toân! Neáu caùc phaùp, tính caùc phaùp xa lìa, thì laøm sao phaùp xa lìa coù theå bieát phaùp xa lìa hoaëc coù hoaëc khoâng. Vì sao? Vì voâ phaùp chaúng theå bieát voâ phaùp, höõu phaùp chaúng theå bieát höõu phaùp; voâ phaùp chaúng theå bieát höõu phaùp, höõu phaùp chaúng theå bieát voâ phaùp. Nhö vaäy, heát thaûy phaùp khoâng coù töôùng gì cuûa chính noù, laøm sao Boà-taùt khôûi taâm phaân bieät phaùp aáy hoaëc coù, hoaëc khoâng? Phaät daïy: Boà-taùt vì theo nghóa theá tuïc ñeá chæ baøy cho chuùng sinh hoaëc coù, hoaëc khoâng, chöù chaúng phaûi theo ñeä nhaát nghóa. Baïch ñöùc Theá Toân! Theá tuïc ñeá vaø ñeä nhaát nghóa ñeá coù khaùc nhau chaêng? Naøy Tu-boà-ñeà! Theá tuïc ñeá vaø ñeä nhaát nghóa ñeá khoâng khaùc nhau. Vì sao? Vì theá tuïc ñeá Nhö töùc laø ñeä nhaát nghóa ñeá Nhö. Do chuùng sinh khoâng thaáy khoâng bieát tính Nhö aáy, neân Boà-taùt duøng theá tuïc ñeá ñeå chæ baøy hoaëc coù, hoaëc khoâng. Laïi nöõa, chuùng sinh ñoái vôùi naêm thoï uaån vì coù taâm chaáp tröôùc töôùng

neân khoâng bieát noù khoâng coù sôû höõu. Boà-taùt vì chuùng sinh aáy neân chæ baøy hoaëc coù hoaëc khoâng, khieán bieát naêm uaån thanh tònh, khoâng coù gì cuûa chính noù. Nhö vaäy, Boà-taùt neân haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät nhö vaäy. LUAÄN: Tu-boà-ñeà theo Phaät nghe noùi khoâng coù gì ñöôïc töùc laø ñöôïc, lieàn taùn thaùn chöa töøng coù, baïch Phaät raèng: Baùt-nhaõ aáy raát saâu, nhö trong kinh ñaõ noùi roäng. Neâu caây laøm ví duï: Laù, hoa, quaû töï caïn daàn ñeán saâu; nhö boùng raâm cuûa laù caây, luùc noùng böùc, che maùt raát vui. Chuùng sinh nhaân boùng raâm cuûa caây Boà-taùt ñaïo, ñöôïc xa lìa söï khoå noùng böùc trong ba ñöôøng aùc. Vì sao? Vì ngaên ngöøa ñöôïc toäi aùc. Nhö hoa saéc ñeïp, höông nhu nhuyeán, chuùng sinh nhaân Boà-taùt ñem vieäc boá thí, trì giôùi giaùo hoùa cho, neân ñöôïc höôøng phöôùc laïc coõi ngöôøi, coõi trôøi. Nhö traùi caây coù maøu saéc, höông thôm, vò ngon, chuùng sinh nhaân nôi Boà-taùt neân ñöôïc caùc quaû thaùnh ñaïo Tu-ñaø-hoaøn v.v... Tu-boà-ñeà nghe lieàn hoan hæ, noùi raèng: Boà- taùt aáy nhö Phaät khoâng khaùc. Trong ñaây Phaät töï noùi nhaân duyeân: Nhaân nôi Boà-taùt neân döùt caùc ñöôøng aùc ñòa nguïc, suùc sinh v.v... Phaät chaáp thuaän yù aáy, laïi noùi nhaân duyeân: Boà-taùt khoâng phaùt taâm caàu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, thì khoâng coù khi naøo döùt ba coõi. Laïi nöõa, vì ñöôïc “caùc phaùp tính Nhö” neân goïi laø Nhö Lai, cho ñeán goïi laø Tu-ñaø-hoaøn; vì tính Nhö neân noùi saéc cho ñeán tính voâ vi, caùc phaùp tính Nhö aáy ñeàu laø moät, khoâng khaùc. Boà-taùt hoïc tính Nhö aáy, chaéc chaén ñöôïc Nhaát thieát trí, neân noùi laø nhö Phaät khoâng khaùc, khoâng phaûi vì taâm ta öa quyù Boà-taùt maø noùi laø nhö Phaät, song vì ñöôïc tính Nhö neân noùi nhö Phaät. Tính nhö aáy ôû nôi Phaät, cuõng ôû nôi Boà-taùt, vì laø moät töôùng, neân goïi Boà-taùt nhö Phaät; lìa tính Nhö, laïi khoâng coù phaùp gì khoâng vaøo tính Nhö. Hoûi: Neáu vì ñoàng tính nhö maø noùi Boà-taùt nhö Phaät, theá thì cho ñeán trong suùc sinh cuõng coù tính nhö aáy, côù sao khoâng noùi nhö Phaät? Ñaùp: Suùc sinh tuy cuõng coù tính nhö, song vì nhaân

duyeân chöa phaùt khôûi, khoâng theå laøm lôïi ích chuùng sinh neân khoâng theå haønh tính nhö, cho ñeán Nhaát thieát trí. Nhö vaäy, Boà-taùt neân hoïc tính nhö cuûa Baùt-nhaõ aáy. Boà-taùt hoïc tính nhö cuûa Baùt-nhaõ aáy thì ñöôïc ñaày ñuû tính nhö cuûa heát thaûy phaùp. Ñaày ñuû töùc laø ñöôïc thaät töôùng caùc phaùp, coù theå duøng moãi moãi phaùp moân laøm cho chuùng sinh ñöôïc hieåu. Vì ñöôïc ñaày ñuû neân ñoái vôùi heát thaûy phaùp Nhö ñöôïc töï taïi. Ñöôïc töï taïi roài, kheùo bieát caên tính cuûa chuùng sinh, bieát caùc caên tính cuûa chuùng sinh ñaày ñuû. Caùc caên laø naêm caên laønh: Tín, taán, nieäm, ñònh, tueä; haøng ba thöøa ñeàu coù, coù theå phaân bieät ngöôøi aáy coù, ngöôøi aáy khoâng coù; ngöôøi aáy ñöôïc löïc, ngöôøi aáy khoâng ñöôïc löïc. Ñaày ñuû laø caùc thieän caên: Tín, taán, nieäm, ñònh, tueä ñaày ñuû; ngöôøi nhö vaäy coù theå ra khoûi theá gian. Tín caên ñöôïc löïc thì quyeát ñònh thoï trì, khoâng nghi

ngôø; vì söùc tinh taán neân tuy chöa thaáy phaùp maø nhaát taâm caàu ñaïo, khoâng tieác thaân maïng, khoâng ngöøng nghæ; vì söùc ghi nhôù neân thöôøng nhôù lôøi daïy cuûa Phaät, thieän phaùp ñeán cho vaøo, aùc phaùp ñeán khoâng cho vaøo, nhö ngöôøi giöõ cöûa; vì söùc ñònh neân nhieáp taâm moät choã, khoâng lay ñoäng, ñeå giuùp cho trí tueä; vì söùc trí tueä neân coù theå nhö thaät quaùn caùc phaùp töôùng. Ñöôïc caên coù hai haïng: Moät laø ôû trong thaân ngöôøi coù taâm lôùn thì thaønh caên Boà-taùt; hai laø ôû trong thaân ngöôøi coù taâm moûng thì thaønh caên Tieåu thöøa. Ñöôïc ñaày ñuû caên aáy thì coù theå ñoä. Hoaëc coù Boà-taùt thaáy ngöôøi tuy ñöôïc naêm caên maø khoâng theå ñoä, vì do toäi nghieäp aùc ñôøi tröôùc naëng; theá neân noùi bieát nghieäp nhaân duyeân cuûa heát thaûy chuùng sinh. Muoán bieát nghieäp nhaân duyeân trong voâ soá kieáp phaûi coù ñöôïc tuùc maïng thoâng; ñaõ bieát roài, vì chuùng sinh maø noùi ñeán toäi nghieäp nhaân duyeân quaù khöù; chuùng sinh do toäi quaù khöù aáy cho neân khoâng sôï. Vì theá neân caàu nguyeän ñöôïc trí tueä muoán bieát vieäc ba ñôøi. Ñaõ bieát roài, vì chuùng sinh chæ roõ toäi nghieäp nhaân duyeân ñôøi vò lai seõ ñoïa ñòa nguïc. Chuùng sinh nghe roài thì taâm sôï haõi, sôï haõi roài taâm ñieàu phuïc deã ñoä. Chuùng sinh neáu muoán bieát nhaân duyeân phöôùc baùo ñôøi vò lai thì vì hoï noùi, hoï hoan hyû, coù theå ñoä. Vì theá maø noùi bieát nghieäp nhaân duyeân roài, nguyeän trí ñaày ñuû neân ñöôïc trí tueä thanh tònh bieát ba ñôøi, thoâng suoát voâ ngaïi; bieát nghieäp thieän, aùc quaù khöù; bieát quaû baùo thieän aùc vò lai; bieát chuùng sinh hieän taïi caùc caên lôïi, ñoän ñoù noùi phaùp giaùo hoùa, ñöôïc nhieàu lôïi ích, khoâng hö doái. Vì laøm lôïi ích lôùn cho chuùng sinh neân coù theà nghieâm tònh coõi Phaät; nghieâm tònh coõi Phaät roài ñöôïc trí Nhaát thieát chuûng; ñöôïc trí Nhaát thieát chuûng neân chuyeån phaùp luaân; chuyeån phaùp lu- aân roài; ñem phaùp ba thöøa an laäp chuùng sinh vaøo Voâ dö Nieát-baøn. Caùc lôïi ích nhö vaäy ñeàu do hoïc Nhö ñöa ñeán. Vì theá neân Phaät noùi Boà-taùt muoán ñöôïc heát thaûy coâng ñöùc lôïi mình, lôïi ngöôøi, neân phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Tu-boà-ñeà nghe coâng ñöùc cuûa Boà-taùt aáy raát nhieàu, baïch Phaät raèng: Boà-taùt coù theå haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät nhö kinh noùi, taát caû theá gian haõy neân kính leã, nhö trong kinh noùi

roäng, phaân bieät coâng ñöùc cuûa Boà-taùt môùi phaùt taâm. Baáy giôø Tu-boà-ñeà bieát Baùt-nhaõ Ba-la-maät raát saâu, khoâng coù öùc töôûng, chaúng phaûi haøng môùi hoïc bieát ñöôïc, theá neân hoûi Phaät: Boà-taùt môùi phaùt taâm neân nieäm phaùp gì? Phaät ñaùp: Neân nieäm trí Nhaát thieát chuûng. Trí Nhaát thieát chuûng töùc laø Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc; Nhaát thieát trí, phaùp Phaät, Phaät ñaïo ñeàu laø teân khaùc cuûa trí Nhaát thieát chuûng. Hoûi: Côù gì Phaät ñaùp neân nieäm trí Nhaát thieát chuûng? Ñaùp: Vì Boà-taùt môùi phaùt taâm chöa ñöôïc trí tueä saâu xa, neân chöa boû

caùi vui nguõ duïc cuûa theá gian. Vì vaäy neân Phaät daïy buoäc taâm, nieäm töôûng Nhaát thieát trí, neân nghó raèng: Neáu boû ñöôïc caùi vui nhoû nhaët ueá taïp seõ ñöôïc caùi vui thanh tònh lôùn lao; boû caùi vui ñieân ñaûo hö doái seõ ñöôïc caùi vui chaân thaät, boû caùi vui trong voøng troùi buoäc seõ ñöôïc caùi vui giaûi thoaùt; boû caùi vui laønh cuûa rieâng mình seõ ñöôïc caùi vui laønh chung cuûa caû chuùng sinh. Vì ñöôïc lôïi ích nhö vaäy, neân Phaät daïy haøng môùi phaùt taâm thöôøng nieäm ñeán Nhaát thieát trí. Tu-boà-ñeà hoûi: Trí Nhaát thieát chuûng aáy laø höõu phaùp hay laø voâ phaùp? Theá naøo duyeân, theá naøo taêng thöôïng, theá naøo haønh, theá naøo töôùng? Phaät ñaùp: Trí Nhaát thieát chuûng khoâng coù gì cuûa chính noù; khoâng coù gì cuûa chính noù aáy laø chaúng phaûi phaùp, khoâng sinh, khoâng dieät. Nhö thaät duyeân caùc phaùp, cuõng khoâng coù gì cuûa chính noù; nieäm laø taêng thöôïng; tòch dieät laø haønh; voâ töôùng laø töôùng. Hoûi: Ñeàu laø roát raùo khoâng, côù sao chæ noùi nieäm laø taêng thöôïng? Ñaùp: Caùc phaùp ñeàu coù söùc, trí tueä Phaät laø roát raùo khoâng, nhö nhö, phaùp tính, thaät teá, voâ töôùng, nghóa laø töôùng tòch dieät. Phaät ñöôïc trí tueä Nhaát thieát chuûng, khoâng coøn suy nghó, khoâng coøn khoù deã, gaàn xa, nieäm gì cuõng ñeàu ñöôïc, neân noùi nieäm laø taêng thöôïng. Tu-boà-ñeà hoûi: Chæ trí Nhaát thieát chuûng khoâng coù phaùp; hay saéc phaùp v.v... cuõng khoâng coù phaùp? Phaät ñaùp: Heát thaûy saéc phaùp v.v... cuõng khoâng coù phaùp. Phaät töï noùi nhaân duyeân: Neáu phaùp töø nhaân duyeân hoøa hôïp sinh thì khoâng coù töï tính; neáu phaùp khoâng coù töï tính töùc laø khoâng, khoâng coù phaùp. Vì nhaân duyeân aáy neân bieát tính cuûa heát thaûy phaùp khoâng coù gì cuûa chính noù. Tu-boà-ñeà hoûi: Boà-taùt môùi phaùt taâm laáy phöông tieän gì haønh Thí Ba-la-maät cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng, nghieâm tònh coõi Phaät, giaùo hoùa chuùng sinh? Phaät ñaùp: Hoïc trong phaùp tính Khoâng coù gì cuûa chính noù vaøo ñònh quaùn saùt, cuõng coù theå chöùa nhoùm coâng ñöùc, giaùo hoùa chuùng sinh, nghieâm tònh coõi Phaät; ñoù töùc laø söùc phöông tieän, vì hai phaùp coù vaø khoâng, coù theå haønh trong moät luùc. Nghóa laø roát raùo khoâng vaø chöùa nhoùm phöôùc ñöùc. Ngöôøi aáy khi tu saùu Ba-la-maät, cuõng tu taäp Phaät ñaïo; nhö taâm Phaät vì phaùp roát raùo khoâng, khoâng coù gì cuûa chính noù, maø tu saùu Ba-la-maät cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng. Boà-taùt haønh ñaïo aáy coù theå ñaày ñuû möôøi löïc cuûa Phaät, boán ñieàu khoâng sôï, boán trí voâ ngaïi, möôøi taùm phaùp khoâng chung, ñaïi töø ñaïi bi. Khi haønh Boà-taùt ñaïo, ñaày ñuû phaùp aáy; ñeán luùc ngoài ñaïo traøng, duøng moät nieäm töông öng vôùi tueä

maø ñöôïc trí Nhaát thieát chuûng. Nhö ngöôøi ban ñeâm maát chaâu baùu, ñieän chôùp taïm hieän leân, lieàn trôû laïi

ñöôïc, phieàn naõo vaø taäp khí vónh vieãn döùt saïch, khoâng coøn sinh trôû laïi. Ñöôïc thaønh Phaät roài, xem möôøi phöông theá giôùi, heát thaûy vaät coøn chaúng thaáy khoâng, huoáng gì thaáy coù! Phaùp roát raùo khoâng, phaù tröø ñöôïc ñieân ñaûo, laøm cho Boà-taùt ñöôïc thaønh Phaät, vieäc aáy coøn khoâng theå coù ñöôïc, huoáng gì phaùp phaøm phu ñieân ñaûo chaáp coù? Vì theá, neân bieát heát thaûy phaùp khoâng coù töôùng gì cuûa chính noù, aáy laø phöông tieän cuûa Boà-taùt. Khoâng, coøn khoâng theå coù ñöôïc, huoáng gì coù. Boà-taùt neân haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng coù sôû höõu. Boà-taùt haønh Baùt-nhaõ Ba-la- maät khoâng coù sôû höõu aáy, hoaëc trong khi boá thí lieàn bieát vaät boá thí khoâng, khoâng coù gì cuûa chính noù; ngöôøi nhaän thí vaø taâm Boà- taùt cuõng khoâng coù gì cuûa chính noù, cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng, ngöôøi ñöôïc, phaùp ñöôïc, choã ñöôïc, voâ phaùp coøn khoâng theå bieát, huoáng gì laø höõu phaùp. Ngöôøi ñöôïc laø Boà-taùt, phaùp ñöôïc la Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc; phaùp duøng ñeå ñöôïc laø ñaïo Boà-taùt, ñeàu bieát phaùp aáy khoâng coù gì cuûa chính noù. Vì sao? Vì heát thaûy phaùp baûn tính nhö vaäy, khoâng vì trí tueä neân ñoåi khaùc; chaúng phaûi phaøm phu laøm, chaúng phaûi thaùnh hieàn laøm; heát thaûy phaùp khoâng laøm, khoâng ngöôøi laøm. YÙ cuûa Tu- boà-ñeà laø, neáu caùc phaùp hoaøn toaøn laø töôùng khoâng coù gì cuûa chính noù, thì ai bieát laø khoâng coù gì cuûa chính noù? Theá neân hoûi Phaät: Caùc phaùp, tính caùc phaùp xa lìa, laøm sao tính xa lìa bieát ñöôïc caùc phaùp xa lìa hoaëc coù, hoaëc khoâng. Vì sao? Vì voâ phaùp khoâng theå bieát voâ phaùp, höõu phaùp khoâng theå bieát höõu phaùp; voâ phaùp khoâng theå bieát höõu phaùp, höõu phaùp khoâng theå bieát voâ phaùp. Baïch ñöùc Theá Toân! Nhö vaäy, heát thaûy phaùp khoâng coù töôùng gì cuûa chinh noù, laøm theá naøo Boà-taùt phaân bieät phaùp aáy hoaëc coù, hoaëc khoâng? Phaät ñaùp: Boà-taùt theo nghóa theá tuïc maø vì chuùng sinh noùi hoaëc coù, hoaëc khoâng, chaúng phaûi theo ñeä nhaát nghóa. Neáu coù laø thaät coù, thì khoâng coù cuõng neân thaät coù; neáu coù khoâng thaät coù, thì khoâng coù laøm sao laïi coù thaät? Tu-boà-ñeà hoûi: Theá tuïc vaø ñeä nhaát nghóa coù khaùc nhau chaêng? Neáu khaùc thì laø phaù hoaïi phaùp tính neân noùi khoâng khaùc? Theá tuïc tính nhö töùc laø ñeä nhaát nghóa tính Nhö. Chuùng sinh khoâng bieát tính Nhö aáy, neân theo nghóa theá tuïc noùi hoaëc coù, hoaëc khoâng. Laïi nöõa, chuùng sinh coù choã chaáp tröôùc ñoái vôùi naêm thoï aám, vì muoán chuùng sinh aáy xa lìa sôû höõu, ñöôïc voâ sôû höõu, neân Boà-taùt noùi voâ sôû höõu; theo phaùp theá tuïc phaân bieät caùc phaùp, muoán laøm cho chuùng sinh bieát tính caùch voâ sôû höõu aáy. Nhö vaäy, Boà-taùt neân hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät voâ sôû höõu. ----------o0o----------

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.